

SLOVENSKI DOM izhaja vsak delavnik opoldne. Urejuje: Mirko Javornik. Izdajatelj: inž. J. Sodja. Za ljudsko tiskarno: J. Kramarčič. Vsi v Ljubljani. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Konjarjeva 6. Telefon 4001 do 4005. Mesečna naročnina 11 lir, za tujino 20 lir.

V Ljubljani 27. avgusta 1943 - Leto VIII. - Št. 195

Bollettino di guerra n. 1188: EFFICACE BOMBARDAMENTO DEI PORTI DI BISERTA E AUGUSTA

16 velivoli nemici distrutti

Comando Supremo, Bollettino di guerra No. 1188:

Naviglio alla fonda nei porti di Biserta e di Augusta è stato efficacemente bombardato da apparecchi italiani e germanici.

Una pesante azione aerea avversaria ha avuto luogo sulla città di Foggia dove i danni risultano gravi; incursioni di minore rilievo si sono svolte su Crotone e nella provincia di Avellino.

L'aviazione anglo-americana perdeva nelle azioni della giornata 16 velivoli; 4 ad opera dei nostri cacciatori nella zona di Avellino, otto abbattuti dalla caccia tedesca nei dintorni di Foggia e quattro distrutti dalle batterie contraeree di Foggia e di Crotone.

Il tiro di nostri mezzi navali di scorta, a convogli colpiva due aeroplani nemici che si inabissavano in mare.

Generale Ambrosio.

Vojno poročilo 1188: USPEŠNO BOMBARDIRANJE PRISTANIŠČ V BIZERTI IN AUGUSTI

16 nasprotnikovih letal zbitih

Vrhovno poveljstvo, Vojno poročilo št. 1188:

Italijanska in nemška letala so uspešno bombardirala ladje, zasidrane v pristaniščih Bizerti in Augusti.

Močan nasprotnikov letalski nastop je bil izveden na mesto Foggia, kjer je škoda huda. Manj pomembni poleti so bili storjeni na Crotone in na avellinskem pokrajinu.

Anglo-ameriško letalstvo je pri nastopih tega dne izgubilo 16 letal: 4 po zaslugi naših lovcev na predelu pri Avellinu, 8 so jih zbili nemški lovci v okolici Foggie, 4 pa je uničilo protiletalsko topništvo v Foggiji in Crotone.

Streli z naših pomorskih vozil, ki spremljajo konvoje, so zadeli 2 nasprotnikova letala, ki sta se pogreznila v morje.

General Ambrosio.

Ameriški odgovor na sovjetske zahteve in pritožbe

Stockholm, 27. avg. s. »New York Times« se včerajšnji številki bavi z ruskim vprašanjem in novici poudarja, da so odnosi med Anglijo in Ameriko ter Rusijo zadovoljivi. List poudarja izredno dejstvo, da Rusi navzile svojim uspehom na bojiščih se vedno odločno zahtevajo prijateljstva drugega bojišča. Mnogo se je pisalo o tem, da je treba razumeti Rusijo, tako razumevanje za sodelovanje mora vladati na obeh straneh. Rusi, piše list, imajo prav, ko trdijo, da bo vojna po vsej verjetnosti končana, ko bodo Američani in Angličani mogli vreči v boj proti osi vse svoje kopenske sile. Toda ruski voditelji ne morejo in ne znajo predložiti nobenega predloga za rešitev tega vprašanja, to pa zaradi tega

NESOGLASJA V VODSTVU AMERIŠKE ZUNANJE POLITIKE Odstop Sumnerja Wellesa, dosedanjega namestnika zunanjega ministra

Stockholm, 27. avgusta. s. Švedski tisk poroča iz Združenih držav, da v ameriških političnih krogih razlagajo padec Sumnerja Wellesa tako, da je to zadnji prizor stalnega osebnega nasprotstva med zunanjim ministrom Hullom in Wellesom, pri čemer je slednji potegnil kratko. Ta dolgotrajni spor je omrtvilil vse delo zunanjega ministrstva in dal povod, da sta nastala dva tabora, za in proti Wellesu. V dobro poučenih washingtonskih krogih pravijo, da je bil Roosevelt postavljen ob zid in je moral dati Hullu v roke popolno nadzorstvo nad zunanjim ministrom in zunanjo politiko zato, ker uživa Hull v zboru večji ugled kakor pa kateri koli drug član vlade.

Pričakujejo, da je predsednik Roosevelt prihranil za odstopilnega podtajnika drugo mesto, ker hoče na vsak način izbravati Wellesove sposobnosti. Tako pravijo, da bo verjetno postal »letalski veleposlanik« in bo najbrž dobil nalogo, da bo skušal na kak

Pritožbe nad cenzuro v Angliji in Ameriki

Lizbona, 27. avg. s. Ves ameriški tisk ugovarja proti ameriški in boljševiški politični cenzuri, ki je zadnje čase že kar prehudo stroga pri nadzoru nad znamenjavo časnika obvestil med obema državama. Za primer navajajo odločno prepoved o tem, da bi listi priobčili novico glede sovjetskega diplomatskega zastopnika Bogomilova, ki je določen za Albir. To novico so v Londonu zadrževali več tednov ter čakali, kako se bodo odločile ameriške oblasti. Odločitev je prišla šele potem, ko je sovjetska vlada s posebno splošno odločbo naznanila, list »Chicago Tribune« ostro obsoja strogost cenzure, ki nedvomno poslabšuje odnose med obema zveznicama, namesto da bi jih izboljševala. Če je zavezniška enotnost tako šibka, da ne more prenesti svobodne izmenjave sodb, potem je iz tega treba sklepati, da je ne bo nikoli moči docela uveljaviti.

Hudi boji ob Miusu in pri Izjumu

Sovjetski poskusi na teh odsekih spodleteli. Včeraj so Sovjeti izgubili 253 oklepnikov

Hitlerjev glavni stan, 27. avg. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na bojišču ob Miusu so močni sovražni-kovi napadi trajali dalje. Sovjeti se tamkaj ponovno utrpeli težke izgube.

Boljševiški poskus za prodor pri Izjumu je bil v borbah iz bližine zavrnjen in sovražnik vržen nazaj na svoje izhodiščne položaje. V takojšnjem protisunku so nemške čete pridobile na ozemlju.

Zahodno od Harkova so močni pehotni in oklepni oddelki Sovjetov napadli v široki bojni črti. Sovražnik je bil v borbi od mo-ža do moža zavrnjen in v protisunku od-bit proti severu.

Včeraj je bilo uničenih 253 sovjetskih oklepnikov.

Pri obrambi sovražnih letalskih napadov na južno italijanska mesta so nemški lov-ci in protiletalsko topništvo sestrelili več-raj 9 sovražnih letal, med njimi več težkih bombnikov. Na morju zahodno od rta Or-tigal je bil z bombno potopljen sovražni ru-šilec.

V letalskih bojih nad Atlantikom in pri napadih na nekatero kraje v zasedenem zahodnem ozemlju je izgubil sovražnik 8 letal. Pet drugih, med njimi tri večmo-

OGROMNA ŠKODA PO LETALSKEM NAPADU NA POMPEJE

Napoli, 27. avg. s. Pri letalskem napadu 24. avgusta na Pompeje je to odkopano mesto utrpelo ogromno škodo tudi v tem, da je bilo razdejanega tudi nekaj starin-skega gradiva, ki v umetniškem oziru po-meni največjo vrednost. Prva bomba je padla pred tako imenovani »Arco di Druso« poleg Jupitrovega avetišča ter je podrla stebrišče. Druga bomba je padla med »Tritolom« in »Romolo« in Remo« ter po-drla krilo stebrišča, tretja bomba pa je v polno zadela pompejski muzej. Ta bomba je naredila največ škodo, saj je uničila velik del zbranih arheoloških stvari, ki so jih bili proučevali učenjaki vsega sveta, dalje pohištvo v Pompejskem domu, od najdragocenejšega do najnavadnejšega, kipe iz mavca, ki so predstavljali živce vezuvskega izbruha in mnogo drugih, an-dve dragocenih stvari. Po vsem tem je s

takšnim dvajstvom udarila sovražnikova slepa in okrutna nasilnost, da je namenoma uničila celo tiste cipe, ki jih je bil so-vražnik pred osvetil s številnimi raketa-mi.

Prof. Majuri, pod čigar varstvom so bile pompejske izkopanine, je o tem raz-dejanju obvestil ministrstvo za ljudsko vzgojo ter je izdal vse potrebne ukrepe za ohranitev vsega, kar je razkopano anglo-ski uničevalni bes.

Stockholm, 27. avgusta. s. Ameriško časopisje se nekam jezi, da je britanski obveščajni minister Braddon Bracken prejel naj-gledje quebeške konference ter je pred-večerašnjim dal britanskim časnika-jem izjavo, ki vsebujejo manj vsebine napovedi gle-de tega, o čemer so razpravljali in sklepali na konferenci. Uradno poročilo o razgovorih v Quebecu ni preveč zadovoljivo časnika-jem, ki so bili v velikem številu prihiteli v to kanadsko mesto, da bi spremljali potek konference, ki jo je treba imeti za najvaž-nejšo, kar jih je bilo med zavezniki od za-četka vojne. Izjava, ki jih je dal Roosevelt, ne osvetljuje preveč težnje zavezniških vo-diteljev. Ker ni točnih poročil, je anglosa-sko časopisje z obeh strani Atlantika prisil-jeno, baviti se z običajnimi ugibanji in domnevmami.

Londonski listi so včeraj zjutraj napove-dali slovesno sporočilo, ki naj bi ga v pri-hodnjih dneh dali po radiu v obliki oklica nemškemu narodu, naj se vda. Oklice bi po-pisal Roosevelt in Churchill. Na dobro obve-

ščenih mestih mislijo, da so se zavezniki za zdaj omejili v svojih načrtih zgolj na po-ostreno letalsko vojno proti Nemčiji, a kar se tiče pravega vdora na evropsko celino, kakršnega zahteva Rusija, se zdi, da hočejo pridobiti še mnogo časa ter delajo vse, kar je le mogoče, da bi zatrli vtis, ki ga je bilo zadnje dni dobilo tudi javno mnenje v Ve-liki Britaniji ter v Združenih ameriških dr-zavah; vtis, da bi utegnili priti v najkraj-šem času do izkorenjenja na francoski in bel-gijski obali. V resnici pa gre pri tem za za-vlaščevanje v nedogled, »ad calendas grae-cas«.

Kaj je krivo
sedanje vojne

Rim, 27. avgusta. s. »L'Avvenire« raz-pravlja o odgovornosti za vojno z ozirom na sedanjí položaj ter prinaša članek pod naslo-vom: »Omika brez Boga«. Ta rimski katoli-ški dnevnik piše, da je takšna omika zasid-rana na zlagani pečini agnostizma, ne-verjetnosti ali celo na preganjanju vsega onostranskega. »Zadostuje« — pravi list — »če poudarimo isto usmerjenost dveh naj-močnejših tokov, tistega, ki sfantizira člo-veka in ga hujša k anarhiji, ter onega, ki ima državo za Boga in ki upravičuje dikta-turo. Oba sta nasprotna notranji disciplini, prvi v imenu svobode, ki ji brez Boga vse dovoljuje, drugi pa v imenu oblasti, ki je brez Boga nasilje.« Svoboda spravlja ljudi v skušnjavo, da bi bili nestrpi in da bi dr-uge nadvladali, če manjka brzd bratstva, ki učinkujejo le tedaj, če jih drži zavest, da je nad nami najvišji in en sam oče. Oblast spravlja voditelje v skušnjavo zlorabljanja in nasilja, če manjka brzde odgovornosti, ki postuje le tedaj, ako se človek zaveda, da je nad njim en sam, najvišji Sodnik. Posledica teh dveh negativnih vrlin je boj med ljud-skimi razredi in spopad med narodi, t. j. prelivanje krvi, pri katerem doživljajo po-lom najvišja pozitivna vrlina omike: običaji, blaginja, mir in red.

način izboljšati odnose med Ameriko in Rusijo. Položaj je danes precej kočljiv, kajti Welles uživa v Južni Ameriki velike simpatije in bi njegova odstranitev uteg-nila tam vzbuditi nevoljo.

Tednik »Times« skuša ugotoviti posled-ice, ki znajo nastati zaradi Wellesovega odstopa, in piše, da sta doslej v Združenih državah bili prav za prav dve zunanji mi-nistrstvi: eno je kot šef vodil Hull, drugo pa je vodil Welles, čigar sposobnosti so na splošno preveč podcenjevali. Lahko bi imenovali tudi tretje, namreč skupno ame-riških stikov s tujino, za katere skrbi dr-žavni predsednik sam in se pri tem poslu-žuje raznih pomagačev. Tednik zaključuje z vprašanjem: »Kako dolgo bodo Združene države sredi trde vojne na vseh koncih sveta še vodile tako negativno zunanjo po-litiko? Ne le naši vojaki, temveč tudi naši zavezniki in prijatelji bi radi vedeli za prave vojne cilje Združenih držav.«

Spor med Amerikanci, Angleži ter med Sovjeti

je po zavezniških posvetovanjih v Kanadi še bolj viden in pereč

Buenos Aires, 27. avg. s. Poročila iz New Yorka pravijo, da Churchillova in Roose-veltova izjava nista razpršili moreče megle skrivnosti in negotovosti, v katero je bil zavrt posvet v Quebecu. V ameriških krogih poudarjajo, da je edino jasno in da drži le dejstvo, da so Sovjeti močno nezadovoljni, kar so očitno pokazali z odpoklicem Litvinova. Zaman se zdi, da so vsi napori anglo-ske propagande, ki pravi, da moskovsko dejanje ni v nobeni zvezi s sestankom v Quebecu, kjer so v glavnem govorili le o vojni na Tihem morju. Opazovalci, zlasti neutralni, so si edini v tem, da so hoteli So-vjeti javno pokazati svoje lastno stališče in svojo nevoljo nad angloskimi vedenjem vojne in da si je v ta namen izbrala najpri-mernejši trenutek. Po drugi strani pa poro-čajo dopisniki švicarskih listov iz Londona, da je bilo vprašanje Daljnega vzhoda na prvem mestu, čeprav se zdi nemogoče, da bi šele na drugo mesto metali vpraša-nje izrabe uspehov na Sredozemskem mor-ju samo zato, da bi Kitajski nudili vo-jaško pomoč, kakor po njej kriči že toliko časa. Iz teh dveh ugotovitev se lahko po-tegne zaključek, da anglo-amerikanske zadeve niso anglo-ameriško-ruske zadeve,

sprejeti sklepi takoj sporočeni v Moskvo, prevladuje splošno prepričanje, da Stalin s sklepi ni zadovoljen. Končno govori »Asso-ciated Press« celo o napetosti med Anglo-saši in Rusi in zatrjuje, da je bil zdaj od-poklican tudi ameriški veleposlanik v Mo-skvi Standley ne le, da bi poročal svoji vladi, temveč nedvomno tudi zato, da bi s tem oslabil sovjetsko kretanje z odpoklicem Litvinova. V Moskvi bo ostal upravnih poslov, dokler ne bo sklenjenega kaj drugega.

Bern, 27. avg. s. Glede vprašanj, ki so bila v Quebecu na dnevnem redu, poudar-jajo dopisniki švicarskih listov iz Londona, da je bilo vprašanje Daljnega vzhoda na prvem mestu, čeprav se zdi nemogoče, da bi šele na drugo mesto metali vpraša-nje izrabe uspehov na Sredozemskem mor-ju samo zato, da bi Kitajski nudili vo-jaško pomoč, kakor po njej kriči že toliko časa. Iz teh dveh ugotovitev se lahko po-tegne zaključek, da anglo-amerikanske zadeve niso anglo-ameriško-ruske zadeve,

poročila angleškega vira še dalje bolj na-migujejo, da imajo ruske čete neznanse izgube, kar kaže, da hočejo javno mnenje pripraviti ne samo na propad Stalinove ofenzive, marveč tudi na trajno ohromelost boljševiške vojaške sile.

Boljševiki so namreč dva meseca na-pregli vse moči, da so se na črti med Or-lom in Harkovom ter na severnem odseku pomaknili naprej za 50 km. Za osvojitve tega ozemlja so vrgli v boj na stotine di-vizij, ne da bi se splošni okvir na južnem odseku ter na celotnem vzhodnem bojišču v vojaškem pogledu kaj posebno spre-mnil. Zatrjujejo, da Sovjeti niso mogli ni-kjer predreti nemškega obrambnega jeza, čeprav so vsak dan žrtvovali nič manj ko 320 oklepnikov.

Od 5. julija pa do danes so Sovjeti za-sedli za 15.000 kv. km ozemlja, torej ne-kako eno tridesetino Ukrajine. Ta akro-mnen uspeh pa je Sovjete veljal 1.600.000 mrtvih in ranjenih vojakov ter ujetnikov, hkrati pa so izgubili še orožje 270 oklep-nih brigad. Opazovalci, ki so pozorno spremljali sovjetsko ofenzivo, poudarjajo, da nasprotnik ne bo mogel dolgo prenašati tako hudih izgub.

Lizbona, 27. avgusta. s. »Daily Express« je objavil članek o položaju na vzhodnem bojišču, v katerem pravi, da imajo Nemci v bližini bojišča imenitne prometne zve-ze, ki jim dovoljujejo naglo in obširne pre-mike čet. Zaradi teh dobrih zvez Nemci tudi mnogo lažje krepijo svojo vojaško moč kakor pa Sovjeti. Glede izpraznitve nekaterih važnejših obrambnih postojank pa pravi, da so Nemci v njih porušili vse, kar bi utegnili biti Sovjetom v prid, mno-go prej, preden so ruske čete vkorakale. Ko govori o izgubah na vzhodnem bojišču, pravi, da so nemške izgube v primeri s sovjetskimi le malenkostne.

NOV CHURCHILLOV IN ROOSEVELTOV OKLIC NEMSKEMU NARODU ZA VDAJO?

Stockholm, 27. avgusta. s. Ameriško časopisje se nekam jezi, da je britanski obveščajni minister Braddon Bracken prejel naj-gledje quebeške konference ter je pred-večerašnjim dal britanskim časnika-jem izjavo, ki vsebujejo manj vsebine napovedi gle-de tega, o čemer so razpravljali in sklepali na konferenci. Uradno poročilo o razgovorih v Quebecu ni preveč zadovoljivo časnika-jem, ki so bili v velikem številu prihiteli v to kanadsko mesto, da bi spremljali potek konference, ki jo je treba imeti za najvaž-nejšo, kar jih je bilo med zavezniki od za-četka vojne. Izjava, ki jih je dal Roosevelt, ne osvetljuje preveč težnje zavezniških vo-diteljev. Ker ni točnih poročil, je anglosa-sko časopisje z obeh strani Atlantika prisil-jeno, baviti se z običajnimi ugibanji in domnevmami.

Londonski listi so včeraj zjutraj napove-dali slovesno sporočilo, ki naj bi ga v pri-hodnjih dneh dali po radiu v obliki oklica nemškemu narodu, naj se vda. Oklice bi po-pisal Roosevelt in Churchill. Na dobro obve-

ščenih mestih mislijo, da so se zavezniki za zdaj omejili v svojih načrtih zgolj na po-ostreno letalsko vojno proti Nemčiji, a kar se tiče pravega vdora na evropsko celino, kakršnega zahteva Rusija, se zdi, da hočejo pridobiti še mnogo časa ter delajo vse, kar je le mogoče, da bi zatrli vtis, ki ga je bilo zadnje dni dobilo tudi javno mnenje v Ve-liki Britaniji ter v Združenih ameriških dr-zavah; vtis, da bi utegnili priti v najkraj-šem času do izkorenjenja na francoski in bel-gijski obali. V resnici pa gre pri tem za za-vlaščevanje v nedogled, »ad calendas grae-cas«.

Kaj je krivo
sedanje vojne

Rim, 27. avgusta. s. »L'Avvenire« raz-pravlja o odgovornosti za vojno z ozirom na sedanjí položaj ter prinaša članek pod naslo-vom: »Omika brez Boga«. Ta rimski katoli-ški dnevnik piše, da je takšna omika zasid-rana na zlagani pečini agnostizma, ne-verjetnosti ali celo na preganjanju vsega onostranskega. »Zadostuje« — pravi list — »če poudarimo isto usmerjenost dveh naj-močnejših tokov, tistega, ki sfantizira člo-veka in ga hujša k anarhiji, ter onega, ki ima državo za Boga in ki upravičuje dikta-turo. Oba sta nasprotna notranji disciplini, prvi v imenu svobode, ki ji brez Boga vse dovoljuje, drugi pa v imenu oblasti, ki je brez Boga nasilje.« Svoboda spravlja ljudi v skušnjavo, da bi bili nestrpi in da bi dr-uge nadvladali, če manjka brzd bratstva, ki učinkujejo le tedaj, če jih drži zavest, da je nad nami najvišji in en sam oče. Oblast spravlja voditelje v skušnjavo zlorabljanja in nasilja, če manjka brzde odgovornosti, ki postuje le tedaj, ako se človek zaveda, da je nad njim en sam, najvišji Sodnik. Posledica teh dveh negativnih vrlin je boj med ljud-skimi razredi in spopad med narodi, t. j. prelivanje krvi, pri katerem doživljajo po-lom najvišja pozitivna vrlina omike: običaji, blaginja, mir in red.

Angleški komunisti nezadovoljni s se- stankom v Quebecu

Amsterdam, 27. avgusta. s. Angleška poročevalska agencija pravi, da je angleška komunistična stranka objavila posebno iz-javo glede na sestanek v Quebecu. Komu-nistična stranka v njej zahteva, da je tre-ba takoj sklicati angleški parlament ter začeti z drugim bojiščem v zahodni Evropi. Vrh tega predlaga sestanek, na katerem bi bile zastopane Velika Britanija, Sovjetska zveza in Združene države. Izjava tudi za-hteva, naj ministri predsednik sprejme v angleško vladu kakoga človeka, ki bi bil sposoben in odločen vojaško zvezo s So-vjetsko Rusijo izvesti do kraja in do zad-njih posledic.

dokler bosta vladi v Londonu in Washing-tonu prisiljeni deliti svojo pozornost na evropske nastope in na pacifiško bojišče in dokler Sovjetska Rusija ne bo sama začela dobivati hujših skrbi tudi na Daljnem Vzhodu. Kitajska skoraj ne more storiti več, kakor pa je storila in dela proti Ja-panski, in bi je tudi ne klicali na konfe-renci, kjer bi se pogovarjali izključno le o vojni proti osi. V ostalem pa dopisniki poudarjajo trdno izjavo, češ da so poli-tična vprašanja odstopila prvo mesto vo-jnim vprašanjem. V nekem drugem dopisu iz Londona se govori o Španiji, od katere je London baje zahteval poročilo, da bo ostala nevtralna, in sicer mora izpolniti sledeče pogoje: 1. Odpoklicati španske od-delke z ruskega bojišča. 2. Pri Kanarskih otokih in v Maroku se je treba v večji meri držati izjave o nevojskujočem se stan-ju.

Berite »Slovenski dom«!

NOVI VISOKI KOMISAR NA PRVEM OBISKU V POKRAJINI

Ekscelencija Visoki komisar senator Ric-cardo Moizo je obiskal Logatec, kjer so ga sprejeli zastopniki krajevne oblasti. Po-ložil je vence na grob, v katerem počiva jo padli vojaki, nakar je obiskal razne zavo-de in cerkev. Na civilnem komisaratu je na-govoril uradnike ter jih vzbudil k iz-polnjevanju njihovih dolžnosti.

Vesti 26. avgusta

V Benetkah so odprli »vojaško vase«, in sicer na prostoru, kjer so bile do-slej slovite mednarodne umetnostne razstave Bienalle. Vojaške okrepčevalnice in zabavišča so nameščena v blivšem sovjetskem paviljonu ter v parku, ki obdaja razstavna poslopja.

Državni podtajnik v predsedstvu vlade je včeraj vodil sejo sicilskih senatorjev. Na seji so se posvetovali o ustanovitvi narodnega odbora za Sicilijo.

Dve švedski ribiški ladji sta se potopili v prelivu Skagerraku med Švedsko in Dansko.

Za novega namestnika ameriškega zunanjega ministra naj bi po odsto-pu Sumnerja Wellesa bil imenovan dosedanjí pomočni namestnik Breckin-ridge Long. O Sumnerju Wellesu pa govore, da pojde za ameriškega po-slanika v Lizbono.

Pridobivanje premoga v Angliji je po poročilu ameriških listov padlo v zadnjih 8 mesecih za 241 milijonov ton.

Ameriška poslanska zbornica bo najbrž v kratkem izglasovala zakon o civilni mobilizaciji, in sicer zaradi tega, ker v Združenih državah zelo primanjkuje delovnih moči, ljudje pa, zlasti ženske se na delo ne marajo pri-glasati. Samo v kmetijstvu bi Zdru-žene države potrebovale zdaj 700.000 novih delavcev.

Japonski cesar je sprejel 4 admirale, ki so se vrnili z bojišč v Tihem mor-ju ter mu poročali o vojaškem po-ložaju.

Ministrstvo za industrijo, trgo-vino in delo je poenostavilo doseda-nja določila o prodaji tipiziranih tkan-in.

Pri dosedanjih letalskih napadih na nemška mesta je po poročilu nemške-ga prosvetnega ministrstva bilo uni-čenih vsega 3 milijone knjig, znan-stvenih in leposlovnih. Ministrstvo je dalo navodilo, da se ta škoda po-kličinah čimprej popravi.

Bolgarski poslanik v Bernu Klose-ivanov je prišel domov poročat ter se nato spet odpeljal v Švico.

Policijski v Sofiji zelo strogo pregle-duje vse javne prostore ter zapljuje imena nezaposlenih. Oblast jih je že mnogo zaposlila pri četvi. Prav tako so prisilili k poljskemu delu mnogo ciganov.

Po 1. septembru bodo na Madžarskem dobili več moke in po 1. novembru več kruha. Vsakdo bo na mesec do-bil 2800 gramov moke, od tega 75% bele, ostalo pa črne moke. Kruh bo bolj bel, kakor je bil doslej. Do zvi-šanih obrokov je prišlo zaradi dobre letine.

V Novem Sadu je po dveh letih spet oživela Srbska Matica. Madžarski vladni komisar dr. Balla je predse-dniku Matice dr. Moču slovesno vrnil poslopja, muzej in slikovno galerijo. V zahvalnem govoru je dr. Moč opo-zoril na prevođe, po katerih je ma-džarska književnost in znanost prišla tudi med srbsko prebivalstvo.

Tiskovni urad češke begunske vlad-e v Londonu je objavil, da češka vlada »ni razpravljala« o kakih prese-ilitvi v Moskvo. To izjavo je vlada morala dati, ker je med češkimi be-gunci v tujini nastalo slivovito ogorč-enje zaradi bivšega predsednika Be-neša, ki se je javno postavil docela v službo Sovjetov. Sovjeti so pa na njegovo uslužnost odgovorili s tem, da so začeli v Moskvi ustanavljati svojo, to je komunistično, češkoslo-vaško vladu po zgledu tako imenova-nega »nemškega osvobodilnega od-bora«.

16.000 ton žita in drugih živil sta pri-peljali dve švedski ladji v grško pri-stanišče Tirey. Živila je za arško pre-bivalstvo poslal mednarodni rdeči križ.

Za novega hrvaškega poslanika v So-fiji je bil imenovan dosedanjí svetnik zun. ministrstva dr. Laho Bučko.

Pomen Rooseveltovega govora v nemški luči

Berlin, 27. avg. s. Govor, ki ga je imel predsednik Roosevelt pred kanadskim parla-mentom, piše diplomatski sodnik DNBja, je prav za prav značilen znak za negotovost, a katero gleda pred. Združenih držav na bo-dolj razvoj dogodkov. Silno značilna pa so med drugim izjave o neobitno nujni po-znanosti raznih ameriških držav, ki naj bi se zgledevale na skupnosti koristi, kakor jih imata Kanada in Združene države. Ta izja-va, kakor tudi neka druga Rooseveltova iz-java o istih potih in isti bodočnosti Zdru-ženih držav in Kanade, jasno nakazuje pot, ki jo misli ameriški predsednik ubirati tudi v biši britanskega imperija. Posebno zanimivi pa so Rooseveltovi napori v zadnjih dneh, da bi zavrnili obtožbe glede odgovornosti za vojno, ki prihajajo z vseh strani in katerih se hoče na vsak način otresti, da ne bi de-lale škodo v vojni borbi, ki naj bi mu so-pet prinesla predsedniško mesto za nadaljnjo predsedniško dobo.

O hiši milijonskih prebivalcev

V Strelški ulici nasproti Ljudski kuhinji stoji prilizna hiša, ki je v starih študentskih letih slovala kot zavetišče dijakov, ki so tam prebivali pri tleh in v gospodinjah do 40 velikih in malih študentov. Te hiše so rekli dostikrat »Babenburg«, ker so v njej stanovali študentske matere. Prej je bila lastnica te hiše, ki je bila zadnji čas močno popravljen, nekdo Elizabeta Korn, sedaj pa je kupil to hišo neki ljubljanski veletrgovec za 370.000 lir. V tej hiši so živele originalne, pobožne in poštene študentske matere, ki so mlademu študentskemu narasčaju, zlasti dijakom s kmetov, kaj rade pripovedovale razne lokalne zgodbe. Stara Nežka je znala mnogo povedati in je navadno zastavila uganko:

»Katera hiša v Ljubljani ima več duš kot Višnja gora?»

Mladi dijaki so jo gledali, premišljevali, toda ona jim je potem veselo povedala:

»Kolezium, tam pri železnici, ko greš v Sisko! Začela je nato obširno razkladati, kaj se vse nahaja v tej velikanski hiši, ki je stara že nad sto let in kjer je res stanovalo dostikrat mnogo več ljudi, kakor pa ima Višnja gora prebivalcev. Ta kolezija, ki je v zadnjih 50 letih dostikrat menjala svoje lastnike, je bil, je in bo še dolgo torišče, kjer se bodo ljudje shajali in si iskali zavetja, je bil kraj, kjer so v veliki areni gojili prvi kolesarski šport in je na eni strani steni viselovikani sko kolo, kolo, na kakršnih so se sprva kolesarji vozili, ko je bilo prednje kolo sila visoko, zadnje pa majekeno in so bili pedali, s katerimi se je kolesar poganjal naprej, na prvem kolesu. Kolesar je moral biti pravcati akrobat, da je mogel zlezti na sedež tega kolesa in tudi veliki ekvilibristi, da so jo na njem vzdržali.

O tem koleziju je bilo že mnogo napisanega. Tu naj otmemo poznati kratko stvarco, ki so jo »Novice kmetijskih, rodeljskih in narodskih reči« objavile v drugi številki leta 1851. Najprej so se »Novice« posteno razhudile nad ljubljanskimi nergači in zabavljači, ki niso hoteli priznati temu poslopju kakga praktičnega pomena. Pa so nato dokazale, koliko ljudi je dobilo streho v treh letih. To veliko poslopje je takrat služilo za vojaške transporte in so v njem vojaki stanovali, ki so odhajali skozi Ljub-

ljano dalje v Italijo. Po naše bi takemu poslopju rekli »stranzenka«. In »Novice« navajajo, da je od Vseh svetih 1847 notri do konca leta 1850, stanovalo v koleziju: 104 štabni oficirji, 5496 častnikov in 1.293.041 vojakov, in sicer od 1. novembra 1847, do 1. novembra 1848, 89.221, od 1. novembra 1848, do 1. novembra 1849, skupaj 955.911 in od 1. novembra 1849, do konca 1850, 247.909 vojakov.

Ze ti podatki nam pokažejo, koliko ljudi je to veliko poslopje v teku stoletja sprejelo pod svojo streho. Pač so čedni milijoni. Tudi v sedanjih časih je poslopje gosto obljudeno in so vsa stanovanja zasedena. V koleziju so navadno stanovali mali, skromni, pošteni ljudje, a prebivali so tam tudi nekateri odlični in ugledni meščani.

S Spod. Štajerskega

Okožni obrtniški zbor v Ptujju je bil sklican v Nemški dom. Zbralo se je okrog 400 mojstrov in pomočnikov, ki so jim bile razdeljene diplome po lanskem obrtniškem tekmovanju.

Smrt zaradi žitne bilke. Ob četvi se maršalid opraska pri žitu, resju in plevah. Pri tem pa nastane nevarnost zastrupljenja. Štajerski listi poročajo o tragični smrti hčerke nekega župana, ki bi se morala v kratkem poročiti, pa se je sirota pri žitu ranila v nogo in je kmalu nato izdihnila zaradi zastrupljenja krvi.

Umrle je v Mariboru v starosti 70 let zasebnica Marija Cerjak.

Octovo kisline je pil in umrl. Triletni Andrej Gruber v Oplotnici je med odstopnostjo matere pil iz steklenice octovo kisline. Dobil je tako hudo notranje opekline, da je v bolnišnici umrl.

Pavlina Blasko roj. Lokar. Dne 19. avgusta 1943 je v Celju zatislila svoje trudne oči v zorna naša mati Pavlina Blasko roj. Lokar. Tako je krog naših dobrih mater spet izgubil eno svojih najboljših Pokojnico so začasno pokopali na celjskem pokopališču, po vojni pa jo bodo prenesli v njen rojstni kraj Lokave. Dobra mamica zapušta hčerko Nado ter sinova dr. Vinka in Davorina. Ohranili jo bomo v najlepšem spominu! Svojem izrekamo ob smrti naše iskreno sožalje!

Z Gorenjskega

Gorenjski tednik poroča o uspešnem nastopu proti komunističnim oziroma partizanskim skupinam v Zirovniških hribih. V bojih od 2-4. avgusta so vojaki pobili 44 članov oboježenih upornikov, 93 pa je bilo ujetih. Clankar zaključuje ugotovitve: »Nemška moč in nemški red drž! Poljan-eka dolina pa je rešena morilcev in roparjev. Oblasti so izdale posebne letake s slikami 93 ujetih in njihova imena. Večina jih je iz okolice Skofje Loke, Bohinja, Zelenikov in iz Jesenice. Od 93 ujetih je sedaj umrlo na v boju dobljenih smrtnih ranah 6 oseb: Sturm Valentin iz Podloga, Gašperin Franc iz Fužin, Arh Tone iz Češnjice, Zontar Matej od Sv. Duha, Toni Albin iz Mavčič, Repina Jože iz Polja in Klemenčič Matej iz Oselca.

Občina Zgornji Tuhinjski je izgubila župana Burkelco. Mož je bil znan po vsej Tuhinjski dolini. H pogrebu je prišel tudi doželnik svetnik dr. Doujak iz Kamnika, ki je spregovoril ob grobu.

BOTRA VILA

Na skrivnostnem gradišču je botra vila prav ta čas prišla iz vilinskega gradu, se z gradiščnih okopov ozirala na drvarjevo kočjo; tedaj je z grozo spoznala, da na njeni strehi sedi nočni škopnik.

»Prav gotovo ga je poslal divji lovec, da se masnuje nad mojim botričem in nad drvarjevinat!

Stekla je proti kočji kolikor je le mogla; priprta vrata je odprla na stečaj ter pograbila svojega botriča, ga prekrizala in pri priči zanesla pod zvezdnato nebo. Drvarjev sinček je na svežem zraku globoko zadihal, nato zakričal. Botri vili je odleglo:

»Zdaj vem, da je moj botrič rešen!

Sele zdaj se je spomnila tudi obeh drvarjevih; skočila je k okencu na zapah ter zaklicala:

»Drvar, drvar! Vstanite! Brž, da se ne zadušite!

»Kje je sinček?« sta se zgrozila.

»Pri meni je, rešeni!

»O, botra vila, rešila si nama sinčka! Kako naj ti to dobro delo poplačava, in že sta bila pri njej pred kočjo. Vila pa je rekla:

Botra sem mu, zato moram nad njim vendar bdeti ter ga varovati pred divjim lovecem in škopnikom! — Poleg tega si tudi ti, drvar, nam vilam pomagali!

Živčna vojna

Tehtni pomisleki nemškega vojaškega strokovnjaka glede bodočih anglosaških korakov na Sredozemlju

Pod gornjim naslovom prinaša »Pester Lloyd« zanimiv članek, po katerem povzema naslednje:

Kmalu po tistem, ko se je končala vojna na Tunizijo, je Churchill govoril, da bo na Sredozemlju ali kje drugje prišlo do pomorskih in kopinskih vojnih nastopov »še preden bo odpadlo jesensko listje«. Kmalu nato je sledilo izkrcanje na Sicilijo. Ne smemo seveda misliti, da so »Churchillove besede« že v celoti izpolnile. Sled-njše imamo opravka še vedno z nečem, čemur pravimo živčna vojna, in s tistim, kar tej vojni sledi. Opozoriti hočemo predvsem na nekatere pojave, ki smo jih imeli priliko opazovati zadnje čase.

Vojna na Siciliji je končana in tako se nam nehotе vsiljuje misel, kam bodo Anglije in Amerikanci na Sredozemskem morju zdaj udarili. Objavili smo poročilo mednarodnega poročevalskega urada, v katerem nemški vojni dopisnik polkovnik Sertorius nakazuje svoje slutnje glede bodočega anglosaškega koraka na Sredozemlju. Iz drugih poročil, ki so izšla zadnje dni, da so zlasti pred Gibraltarjem opazili velika premikanja zaveznikih ladij. Po drugih poročilih pa naj bi se angleške in ameriške čete naglo vkrcavale v »evropsko-friskih pristaniščih. Očividno tega nagla tempa niso pričakovali, zakaj tamkajšnje krajevne oblasti so bile pristljene, med prebivalstvom zaseči »vila, da bi jih potem lahko dale odhajajočim četam s seboj na pot. Kje bodo te čete v Sredozemlju uporabili, ne vemo. Omejiti se hočemo v zvezi s tem le na izvajanja omejenega nemškega polkovnika Sertoriusa.

Z zahoda so že večkrat pripelali poročila, da so v južni Angliji proglasili še nadaljnje obrežne pokrajine za zaporno področje. Precenjšen del tamkajšnjega prebivalstva se je enostavno moral izseliti, pri čemer odvajanje civilnega prebivalstva izredno, naravnost presenetljivo naglo poteka. Ljudje nimajo niti čar in možnosti, da bi vzeli s seboj vse svoje premično premoženje, predvsem ne hišne opreme, ker bi bil promet drugače preveč obremenjen. Predvsem se morajo izseliti tisti, ki so se na teh področjih naselili šele po septembru 1939.

Drug važen dogodek z zahoda je, da so se tam pravkar končale velike »angelske mornarice. Anglosaška poročila, ki o namenjena tujni, pripisujejo temu velik

pomen. Ustvarila naj bi vtis, da je bila to »glavna skušnjaja. Pri teh vajah naj bi tudi letalstvo odigralo posebno vlogo. Predvsem so si pri teh vajah zamislili, da je sovražnikovo podmorniško brodogradništvo napadlo zavezniške ladje, naloga zavezniškega brodogradništva pa je bila, navzlic sovražnikovim podmornicam doseči svoj cilj. To svojo nalogo je tudi izpolnilo — seveda samo pri vajah. Tam te ni bilo posebno težko. Med drugim je treba opozoriti tudi na dejstvo, da je te vaje gledal tudi sam angleški kralj Jurij VI., in da je — kakor pravijo poročila — v tej vojni tedaj prvič vohral na ladji kraljeva zastava.

O razgovorih v Quebecu še vedno ni znanega nič določnejšega. O njih ugihaajo vse mogoče stvari. Seveda je čisto verjetno, da so na tej konferenci res razpravljali o katerem od tistih vprašanj, ki jih razna ugihaanja navajajo. Da so se »Quebecu« sešli angleški in ameriški vojaški strokovnjaki, pač ni nobena tajnost. Vse, kar se je določnega zvedelo — Amerike, pa ne zvezi dosti drugače, kakor Churchill-love besede o »odpadajočem jesenskem listju«. Roosevelt je bil namreč še tedaj, ko je bil še na tleh Združenih ameriških držav, povedal, da je treba zdaj pričakovati »velikih dogodkov«.

na je približno slika — jih dvi. Nimamo nobenega vzroka dvomiti, da je zaveznikom na tem, da store nove korake napadalne narave. Pri presojanju posameznih dogodkov pa ne smemo nikoli pozabiti na dejstvo, da sedanja vojna ni samo boj z orožjem, temveč tudi živčna vojna, da so torej nekatere poteze preručane samo na živce, druge pa so v resnici tudi pravi vojaški nastopi.

»QUO VADIS« roman v slikah

nova izdaja je v tisku. Naročila zanjo sprejema uredništvo »Slovenske doma« v Ljubljani. Ljudska tiskarna do 15. septembra 1943!

Cena mehko vezani knjigi 32 lir, v pol platno vezani za naročnike »Slovenske doma« 25 lir, v celo platno na najboljšem papirju 85 lir. Če ste zamudili prvo izdajo, pohitite z naročilom za novo, da si zagotovite to prelepo knjigo, ki je zbudila v naši javnosti edinstveno zanimanje!

Jože Mahnič:

SLAP

Pospravil je mizo, jo pokril s svetlim, belim prtičem, postavil nanj skodelico medu, hleb domačega kruha in lonček toplega mleka ter jo povabil, naj prisede: »Poslušite se, prosim! Moj lasten pridelek in najboljši, kar vam morem nuditi! Ne smete mi odročiti!

Liljana se mu je zahvalila za gostoljubje. Knjigo je naslonila na mizo, da bi jo imela pred seboj. Urezala si je kruha in namazala nanj medu. Nato se je spet živo zadržala v podobno:

»Ta otroček mi je nenavadno všeč!

Ganljivo prisrčno, v sladkomili muziki njenega glasu in z ralsko čistim bleškom njenih oči je spregovorilo iz nje tajno in vroče hrepenenje po materinstvu:

»Da bi bil moj... V rosinih jutrih bi ga, metulja med metulji, vodila po pisanih tratah, ga hranila, kakor sedaj vi mene, z mlekom in medom in ko bi ga zvečer položila v mehko posteljico, bi ga poljubila na ta sočna, majcena usteca — da bi jih ponesla, je pri tem naredila ljubko šobico — in jih poslala s poljubi brez konca in kraja, dokler ne bi utrujena poleg nje zasopala...»

Tine je prvi hip ugotovil nenavadno sorodnost med tem Murilovim dečkom in svojo portretiranko. Tudi ona se mu je zdela kakor naiven in srečen otrok. Celo v podobnostih je bila podobna temu malemu bujnolasemu in zagorelemu špančku... Da bi jo smel poljubiti na njena usta, na to zdaj dvakrat sladko šobico, da bi jo smel, kakor je dejala ona, obšpati s poljubi brez konca in kraja, dokler ne bi utrujen poleg nje zasopal, svoje ustnice za večno strnjene z njenimi...

To je mislil in čutil, dejal pa je:

»Tudi meni je zelo všeč. Slikar je odlično pogodil okolje in duševnost tega otroka, sončnost in sončnost njegove domovine, čistost in vedrost njegove duše... Čudovito lepe trenutke mora doživljati človek, ki ima dan za dan opravka s temi tako drobnimi in tako bogatimi stvarcami. Zavidam učiteljice, zlasti pa matere, ki jim je dodeljena sreča, da čisto od blizu opazujejo in s svojo skrbno in toplo dlanjo uravnavajo rast teh nežnih cvetic. Ženska je po naravi ustvarjena za delo v tem božjem vrstu. Tu vidim tudi ves njen življenjski smisel. Sicer bi pa moralo biti v nas vseh nekaj otroškega, vsi mi, ki se s ponosom stjeemo za razumne in odrasle, pa smo v resnici trko ubogi in razdvojeni, bi morali gledati v življenje z istim nesklajenim in zaupnim očesom kakor ti mali nedolžni kodroglavčki...»

Blistremu dečcu starega Marke Tinčeta ljubezen do ljubke letovištarke ni mogla dolgo ostati prikrita, čeprav bi se kakemu drugemu opazovalcu zdela, da slikarjevo vedenje do mlade portretiranke ne presega meja običajne vljudnosti v obetovanju med takimi višjimi sloji. In ker sta si bila s slikarjem dobra prijatelja, je Tine tistega večera, ko je spet pri njem vasoval, tudi sam od sebe pričel razgovor o njej. Z rahlo deršico na licu in prebudo mehkim glasom, ki se na videz ni prav nič prilagel njegovega opaljenemu, kočenemu in trdemu obrazu, je govoril o njeni mladosti, zdravju in lepoti, o njenem navdušenju za umetnost in o njeni ljubezni do otrok. Čisto drugačna da je od žensk, ki jih je doslej srečal v življenju. Zato mu tudi mnogo več pomeni.

(Dalje)

(Dalje)

Ljubljana Zdravstvena avtokolona v septembru

Visoki komisariat sporoča, da bo sanitetna avtokolona opravljala brezplačno zdravniško službo v septembru od 8 do 12 in od 16 do 18.30 v sledečih krajih:

Ljubljana: 1., 2., 3. septembra v Lichtenurnu;

Vevče: 6., 7., 8., 9., 10. septembra;

Jelenc: 13., 14., 15., 16., 17. septembra;

Dravice (Sola v Zgornji Siski): 20., 21., 22., 23., 24. septembra;

Ljubljana (Lichtenurn, Ambrožev trg): 27., 28., 29. in 30. septembra.

Prodaja mesa na odrezek »712«

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto, 28. avgusta t. l., potrošniki lahko dobili pri svojih običajnih mesarjih proti odvzemu odrezka »712« živiliških nakaznic, izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani za mesec avgust, 100 gr govejega mesa. Delitev se bo pričela ob 7 zjutraj.

Koledar

Petek, 27. velikega srpana: Jožef Kalasniški, spoznavalec in ustanovitelj reda; Evtalija, devica in mučenica.

Obvestila

V glasbeni šoli »Sloga« se prične vpisovanje 1. septembra. Sola poučuje vsa glasbila, solopetje, zborovsko petje, mize in višje teoretične predmete, komorno glasbo, orkestralno igranje, glasbeno zgodovino in drugo. Gojenci prejmejo šolsko glasbeno revijo »Mlada Sloga«. Vsa pojasnila daje šolska pisarna v Pražakovi ulici 19. Redni pouk prične 9. septembra. Šolsko vodstvo vabi gojence, da se pravočasno vpišejo, ker se bo tudi v teoretičnih predmetih pričel pouk takoj.

Vsak hoče imeti okrog sebe dobre in zveste prijatelje, takšne, ki ga razumejo, na katere se vsak čas lahko zanesa. Kako si pridobi takšne prijatelje in kakšen odnos moraš imeti do ostalih ljudi, da si bo pridobil ugled, spoštovanje in prijateljstvo, pa boš izvedel v »Svetovi« drugi knjigi pod naslovom »Kako si pridobiš prijatelje«. »Svete« bo začel izhajati prihodnji mesec in je še čas, da se naročiš nanj. Ljudski knjigarni. Mesečna naročnina 20 lir.

Verniki iz župnij Mokronog, St. Rupert, Trebelno, bivajoči v Ljubljani, ste vljudno vabljeni, da se jutri, dne 29. avgusta popoldne, ob peti uri udeležite pobožnosti, ki bo v stolni cerkvi pri oltarju Marije Pomagaj iz Brezji. Obvestite o tem še druge iz omenjenih župnij!

Nekaj javen izpit, kako so nadaljevali svoj glasbeni pouk tekom letošnjih počitnic, bo položilo kakih 25 gojencev šole Glasbene Matice na javni produkcijski politiškega tedaja matične šole, ki se bo vršila v tork, dne 31. t. m., ob 7. uri zvečer v mali filharmonični dvorani. Nastopili bodo gojenci klavirskega in violinskega oddelka in po daljšem presledku tudi gojenci oddelka za ansambelsko igranje, združeni v godalni kvartet. Podrobni spored za to produkcijo bo od jutri dalje v Knjigarni Glasbene Matice.

Glasba je najlepše razvedrilo mnogim, pa tudi lep življenjski poklic. Temeljito se izobražite v glasbi na šoli Glasbene Matice, ki deluje že nad 60 let in iz katere je izšlo pretežno število naših glasbenikov. Vpisovanje za šolsko leto 1943-44 se bo vršilo od 1. do 4. septembra vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 17. ure. Določitev urnika bo v ponedeljek, dne 6. septembra, redni pouk se bo začel v tork, dne 7. septembra. Vpisovanje se vrši v pisarni Glasbene Matice, Vegova ulica 7, kjer se dobe tudi vsa pojasnila.

Duhovne vaje za gospe in matere bodo v Lichtenurnu od 12. do 16. septembra. Prihite na tudi za zaprte duhovne vaje. — Prijavite se na predstojništvo Lichtenurnovega zavoda v Ljubljani.

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vehunski spomini iz prve svetovne vojne

»Da, gospod polkovnik.«

Srce mi je burno utripalo v napetem pričakovanju, da bom zdaj pri pričel zveč še več in da mi bo polkovnik zadevo kaj natančneje razložil.

Toda Sullivan ni rekel ničesar, temveč je nekaj dolgih minut ostal čisto tiho. Gladil si je brado, ko da nekaj premišlja, zraven me je pa nepremično gledal.

Čez dolgo časa so se mu ustnice nabrale v čuden smehljaj, pa je vzkliznil: »No, prav, stotnik! Oglasite se spet jutri takole okrog desetih pri meni. Tedaj bova morda govorila kaj več.«

Čakanje je pomenilo trdo preskušnjo za moje živce. Nisem bil sicer več začetenik, saj sem imel že blizu štirideset let in so mi lasje na sencih že malo siveli. V obveščevalni službi sem bil že kakih deset let in ta čas me je precej ustrojil, utrdil ter navadil krotiti radovednost in čakati. Sam sem se imel za docela hladnokrvnega človeka, ki ga nobeno doživljanje, nobena novica ne more vreči s tira.

Toda tiša brzojavka, v kateri je bilo govora o Rusiji, je podžgala moje domišljijo, da je začela hiteti kakor mlad konj. Zato nisem in nisem mogel pričakati naslednjega jutra.

Tedaj — bilo je februarja 1918 — Rusija ni igrala več nobene vloge v razgibanem dogajanju velike svetovne vojne, katere usoda se je začela odločati na evropskih bojiščih. Rusija je tedaj bila sama še »kotel vrelega olja«, kakor je dejal lord Northcliffe.

In zdaj naj bi me poslali po posebni nalogi tja, prav tja! Nemogoče, sem si dejal, zakaj misel se mi je zdela čisto nora.

Rusijo sem dobro poznal. Kako tudi ne, saj sem bil tam najprej kot čisto mlad človek. Bilo je to v letih od 1901 do 1906. Moj oče je bil tam rudarski inženir. Vsa rodovina je bila pri njem ves čas, kar je služil ondi.

Potem sem se še trikrat vrnil v Rusijo in sem vsakokrat ostal precej dolgo tam. Zato sem ruske običaje in rusko življenje poznal naravnost odlično. Rusčine sem se bil pa še kot otrok naučil tako dobro, da sem jo govoril gladko in brez tujega naglase, kakor da bi bila moj materni jezik.

Torej ni bilo nič domišljavosti v moji trditvi, da se imam za sposobnega izpolniti v Rusiji kakršno koli službeno nalogo.

Naslednji dan sem bil še pred določeno uro v uradu, da sem lahko potrkal na vrata Sullivanove pisarne natanko tisti trenutek, ko je ura udarila deset.

Sullivan je bil ta dan še ljubeznivejši in še prijaznejši kakor poprej. Povabil me je naj sedem, in mi ponudi ne navadni stol kakor slehernemu službenemu obiskovalcu, temveč mehak naslanjač prav ob svojem pisalniku. Ponudil mi je cigareto, potem pa odprl predal in iz njega potegnil šop papirjev. Razgrnil jih je pred seboj na mizo, vzem izmed njih velik zemljevid ter ga raztegnil, rekoč:

»Torej, da povem ob kratkem, gre za tole...«

Vzel je svinčnik ter pokazal na zemljevidu, na katerem je bila upodobljena vsa Rusija, neki kraj in mi dejal:

»Treba bo iti semle!«

Radovedno sem se sklonil na zemljevid ter pozorno gledal predel, po katerem je tekel polkovnikov reči svinčnik.

Prvo, kar sem na zemljevidu razložil, je bila rumena proga, ki je značila veliko gorsko verigo. Ta se je vlekla po vsem zemljevidu od vrha do spodaj. Ko sem pogledal natančneje, sem spoznal imena nekaterih krajev, ki so mi bili precej znani iz tistih časov, ko sem bil v Rusiji in potoval križem čez njo.

Vsa ta imena so se vrstila po desni strani gorskega grebena, tam, kjer je zemljevid bil čisto zelen in posut z nešteto sinjimi progami, ki so pomenile jezera, ležeča na vzhodni strani Uralskega gorovja.

Turinsk, Tavda, Tobolsk, sem bral sam zase.

Ni bilo moči dvomiti, za kaj gre. Slo je za Sibirijo, ki jo od ostale Rusije loči gorska veriga Urala.

Sullivanov evinčnik se je zdaj odrezano ter odločno ustavil na Tobolsku in polkovnik mi je dejal:

»Treba bo iti semle!«

Meni so se ob tem imenu začela po glavi z bliskovito naglico plesti najrazličnejša ugihaanja o tem, zakaj in po kaj naj bi šel tja. Hkrati sem tudi že mislil na težave, ki jih bom v teh, za Rusijo tako razburjenih časih imel na poti.

(Dalje)